

Universiteit Utrecht

Master psychologie, Kinder- en jeugd Psychologie

THESIS

Delinquentie in de adolescentie:

de invloed van psychologische controle en emotionele stabiliteit

Nikki Timmermans 3056503

22 juni 2012

Eerste beoordelaar: J. Weeland

Tweede beoordelaar: R. R. Chhangur

Abstract

It is of great importance to study delinquency in adolescence as this behavior could have a negative influence on their development as well as resulting in damages to society. In this three wave longitudinal study the correlation between parental psychological control and delinquency has been studied. In addition, we studied if this relationship might be dependent on the emotional stability of the adolescent. There were 401 adolescents, of which 47,7% male, who participated in all three waves. On the first wave the adolescents were between 13 and 15 years old. The multiple regression showed that parental psychological control and delinquent behavior of the adolescent has a positive relationship on all three waves. This relationship isn't dependent on the emotional stability of the adolescent. Future research could aim to look at the influence of multiple personality characters as extraversion, openness to experience, conscientiousness and agreeableness.

Onderzoek naar delinquent gedrag in de adolescentie is van groot belang, omdat het een negatieve invloed kan hebben op de ontwikkeling en het dagelijks functioneren van adolescenten. Tevens brengt het maatschappelijke schade met zich mee. In deze longitudinale studie van drie waves is de relatie tussen ouderlijke psychologische controle en delinquentie onderzocht. Daarnaast is bekeken of deze relatie wellicht afhankelijk is van de emotionele stabiliteit van de adolescent. Er hebben 401 adolescenten (47,4% jongens) aan alle drie de waves deelgenomen. Op het eerste meetmoment waren de adolescenten tussen de 13 en 15 jaar. De resultaten van de multi-pele regressieanalyse lieten zien dat er sprake is van een positief verband tussen ouderlijke psychologische controle en delinquentie. Dit verband is echter niet afhankelijk van de emotionele stabiliteit van de adolescent. Toekomstig onderzoek zou zich kunnen richten op de invloed van meerdere persoonlijkheidskenmerken als extraversie, zorgvuldigheid, vriendelijkheid en openheid.

Introductie

Bij adolescenten is een verhoogd risico aanwezig op het ontstaan van probleemgedrag (Asseltine, 1995). Vooral vroeg-adolescenten tussen de twaalf en veertien jaar zijn vatbaar voor psychosociale problemen, zoals delinquentie, doordat zich in deze leeftijdsfase veel wisselingen voordoen waaronder de overgang van de basisschool naar de middelbare school (Finkenauer, Engels, Meeus & Oosterwegel, 2002).

Uit onderzoek blijkt dat 19,1% van de jongens in de leeftijd van twaalf tot veertien jaar aangeeft ooit weleens een vorm van jeugdcriminaliteit te hebben gepleegd (Luijpers, Overbeek & Meeus, 2001). Jongens rapporteren echter meer (verschillende) delicten dan meisjes (Rovers & Wouters, 1996; Rantakillio, Myhrman & Koironen, 1995).

Delinquent gedrag kan invloed hebben op de ontwikkeling en het dagelijks functioneren van adolescenten en is tevens een voorspeller voor problemen op latere leeftijd, waaronder crimineel gedrag (Weijers & Eliaerts, 2008). Eveneens brengt delinquentie maatschappelijke schade met zich mee, zowel materieel (bijvoorbeeld vernieling) als immaterieel (bijvoorbeeld een gevoel van onveiligheid) (Weijers & Eliaerts, 2008). Om deze redenen is het belangrijk onderzoek te doen naar de voorspellers van delinquent gedrag.

In de literatuur over de ontwikkeling van delinquent gedrag wordt opvoeding als één van de belangrijkste contextuele risicofactoren gezien (Loeber & Farrington, 2000; Quinsey, Skilling, Lalumière & Graig, 2004; Barnes, Hoffmann, Welte, Farrell & Dintcheff, 2006). Volgens Maccoby en Martin (1983) is de opvoeddimensie controle een belangrijke maat voor het beoordelen van de kwaliteit van opvoeding. Controle verwijst naar gedrag van de ouder dat er op gericht is het gedrag van het kind te reguleren. Barber en collega's (2005) geven echter aan dat de dimensie controle niet uni-dimensionaal is, maar onderverdeeld kan worden in twee constructen namelijk gedragscontrole en psychologische controle. Gedragscontrole verwijst naar het controleren en reguleren van het gedrag van het kind door het toepassen en

bewaken van regels. Een belangrijk component van gedragscontrole is om als ouder te weten waar zijn/haar kind is, welke activiteit hij/zij onderneemt en met wie (Reitz & Dekovic, 2006). Psychologische controle betreft ouderlijk gedrag dat op een indringende, manipulatieve en subtiele manier inwerkt op de gedachten en gevoelens van het kind (Barber, 2002).

Er is veel onderzoek gedaan naar de relatie tussen de opvoeddimensie gedragscontrole en delinquent gedrag. Uit diverse onderzoeken blijkt dat een hoge mate van gedragscontrole samenhangt met minder gedragsproblemen tijdens de adolescentie (Wright & Cullen, 2001; Gray & Steinberg, 1999; Hoeve, Dubas, Eichelsheim, van der Laan, Smeenk & Gerris, 2009). Wanneer ouders bijvoorbeeld meer op de hoogte zijn van de activiteiten van het kind, vertonen deze kinderen minder probleemgedrag, zoals druggebruik en delinquentie (bijvoorbeeld Gray & Steinberg, 1999).

Naar de opvoeddimensie ouderlijke psychologische controle is relatief gezien weinig onderzoek verricht. Eerder onderzoek suggereert echter wel dat deze dimensie van opvoeding samenhangt met probleemgedrag in de adolescentie (Barber, 1996; Barber & Harmon, 2002; Barber et al., 2005; Hoeve et al., 2009). Zo blijkt een hoge mate van ouderlijke psychologische controle zowel met internaliserend als externaliserend gedrag samen te hangen (Barber, 1996). Uit een onderzoek van de Kemp en collega's (2004) blijkt dat meer psychologische controle samen gaat met een toename van delinquent gedrag van zoon of dochter. Uit een review van Van Hoeve en collega's (2009) blijkt zelfs dat alle opvoeddimensies (steun, psychologische controle, gedragscontrole, autoritaire controle, autoritatieve controle) zijn gerelateerd aan delinquent gedrag, maar de sterkste relatie is gevonden tussen psychologische controle en delinquent gedrag.

Niet alle kinderen worden echter in dezelfde mate beïnvloed door opvoeding. De theorie van differentiële ontvankelijkheid gaat ervan uit dat kinderen verschillen in de

ontvankelijkheid voor opvoeding van ouders. Volgens Belsky (2005) hebben mensen met een moeilijk temperament een overgevoelig zenuwstelsel waardoor zowel positieve als negatieve ervaringen sterker worden geregistreerd. Zij zijn gevoeliger voor invloeden vanuit de omgeving. Dit houdt in dat kinderen met een gevoeliger zenuwstelsel het slechter doen dan kinderen met een minder gevoelig zenuwstelsel wanneer zij worden blootgesteld aan negatieve ervaringen. Eveneens houdt dit in dat kinderen met een gevoeliger zenuwstelsel het beter doen dan kinderen met een minder gevoelig zenuwstelsel wanneer zij worden blootgesteld aan positieve ervaringen.

Studies die de differentiële ontvankelijkheid voor opvoeding hebben onderzocht ondersteunen de theorie van Belsky (2005). Uit een studie van Belsky en collega's (1998) blijkt dat een negatieve opvoeding externaliserende problemen het sterkst voorspelt in drie jaar oude jongens met een moeilijk temperament (de gevoeligheidsfactor). Verder blijkt uit een studie van Aken en Dekovic (2007) dat jongens tussen de 16-19 maanden met een moeilijk temperament 6 maanden later de kleinste toename lieten zien in externaliserend gedrag wanneer zij waren opgevoed door zeer gevoelige moeders die weinig negatieve controle toepasten. Daarentegen lieten zij de grootste toename in externaliserend gedrag zien bij zeer ongevoelige moeders die daarbij regelmatig negatieve controle gebruikten.

Individuele verschillen bij kinderen werden in het verleden vooral gedefinieerd in termen van temperament, omdat temperament verwijst naar eigenschappen die al vroeg in de ontwikkeling zichtbaar zijn. Onderzoek heeft echter overtuigend aangetoond dat de zogenaamde 'Big Five' de onderliggende structuur van de variëteit aan persoonlijkheidstrekken bij jong-adolescenten representeren (De Fruyt et al., 2006). Derhalve is er in dit onderzoek voor gekozen naar persoonlijkheidstrekken te kijken in plaats van naar temperament. Er wordt specifiek gekeken naar de persoonlijkheidskenmerk emotionele stabiliteit, omdat emotioneel instabiele mensen gevoeliger lijken te zijn voor

omgevingsinvloeden dan emotioneel stabiele mensen. Emotioneel stabiele mensen zijn moeilijk uit balans te brengen, hebben over het algemeen een opgewekt humeur en zijn kalm en ontspannen. Emotioneel instabiele mensen zijn daarentegen snel uitgedaagd, gefrustreerd en prikkelbaar. Zij kunnen heftig reageren op emotionele omstandigheden (Larsen & Buss, 2008).

Een tekortkoming van bestaand onderzoek naar differentiële ontvankelijkheid is dat in de meeste gevallen gebruik is gemaakt van cross-sectioneel onderzoek. Het is noodzakelijk een longitudinaal onderzoek uit te voeren, waardoor het mogelijk is de ontwikkeling van het verband tussen ouderlijke psychologische controle en delinquent gedrag van de adolescent in kaart te brengen.

De huidige studie richt zich op de relatie tussen de opvoeddimensie ouderlijke psychologische controle en delinquent gedrag en bekijkt of deze relatie wellicht wordt gemodereerd door de persoonlijkheidskenmerk emotionele stabiliteit van adolescenten. Allereerst wordt verwacht dat er een positief verband bestaat tussen ouderlijke psychologische controle en delinquent gedrag. Daarnaast wordt verwacht dat adolescenten die laag scoren op emotionele stabiliteit meer delinquent gedrag vertonen wanneer er sprake is van meer ouderlijke psychologische controle. Als laatste wordt verwacht dat deze adolescenten juist minder delinquent gedrag vertonen wanneer er sprake is van weinig ouderlijke psychologische controle.

Methoden

Participanten

De in deze studie gebruikte gegevens werden verzameld in het kader van de longitudinale studie 'Family and Health', een studie naar familie processen in relatie tot ontwikkeling en gezondheid bestaande uit drie waves (voor details zie Harakeh, Engels, de

Vries, & Scholte, 2006). In totaal namen 428 gezinnen deel aan deze studie. Deze gezinnen bestonden uit een vader, moeder en twee adolescenten. Voor de huidige studie is gebruik gemaakt van de gegevens van 401 proefpersonen, omdat niet alle deelnemers de benodigde gegevens hadden ingevuld. Daarnaast is alleen gekeken naar de gegevens van de jongste adolescent. Op het eerste meetmoment was de jongste adolescent tussen de 13-15 jaar ($M = 13.35$, $SD = .50$) waarvan 47.4% jongen en 52.6% meisje. De meerderheid was van Nederlandse afkomst (96.3%). Van de adolescenten volgde 33.4% onderwijs op het VMBO, 36.2% op HAVO en 26.4% op VWO niveau. Alle gezinnen voldeden aan de volgende criteria: de ouders waren getrouwd of woonden samen, de ouders waren beiden de biologische ouders van de adolescenten, de adolescenten waren geen tweeling en er was geen sprake van een mentale of fysieke beperking.

Procedure

De adressen van 5602 gezinnen zijn verkregen uit registers van 22 verschillende gemeenten in Nederland. Naar deze gezinnen is een brief gestuurd waarin zij geïnformeerd werden over het onderzoek en waarin hen gevraagd werd om deel te nemen aan het onderzoek. Uiteindelijk bleven er 765 gezinnen over die instemden met deelname en eveneens aan de eerder genoemde criteria voldeden. Om financiële redenen zijn hieruit 428 gezinnen gekozen, waarbij is gelet op een gelijke verhouding van broer/zus paren (broer-broer, broer-zus, zus-broer, zus-zus) en opleidingsniveau. Een getrainde interviewer bezocht de gezinnen thuis, waarbij elk familielid een vragenlijst invulde wat ongeveer 90 minuten duurde. Om de anonimiteit te waarborgen werden de gezinsleden gevraagd apart te gaan zitten en niet met elkaar te overleggen.

Meetinstrumenten

Delinquent gedrag. De adolescenten gaven met behulp van een zelfrapportage vragenlijst voor lichte vormen van crimineel gedrag voor adolescenten aan hoe vaak zij betrokken zijn geweest bij bepaalde activiteiten in de laatste 12 maanden (bijvoorbeeld 'Heb je wel eens een vuurtje gestookt?' of 'Heb je een brommer of scooter gestolen?') (Houtzager & Baerveldt, 1999). Deze vragenlijst bestaat uit 13 items, met antwoordmogelijkheden van 1 = *nooit* tot 5 = *meer dan twaalf keer*. De gemiddelde Cronbach's Alpha is .85.

Psychologische controle. Voor het meten van psychologische controle van beide ouders op tijdstip 1 is gebruik gemaakt van de de Parenting Style Index vragenlijst van Steinberg, Lamborn, Darling, Mounts en Dornbusch (1994), welke door de adolescenten is ingevuld. De psychologische controle van vader en moeder onderling hoog correleerden ($r = .70, p < .01$) is ervoor gekozen deze schalen samen te nemen. De samengevoegde schaal bestond uit 16 items (bijvoorbeeld 'Mijn ouders vinden dat ik volwassenen niet mag tegenspreken'). De antwoorden op de 5-punts likert schaal kunnen variëren van 1 = *klopt helemaal niet* tot 5 = *klopt helemaal*. De Cronbach's Alpha is .81.

Emotionele stabiliteit. Voor het meten van emotionele stabiliteit op tijdstip 1 is de Questionnaire Big Five (QBF) van Gerris, Houtmans, Kwaaitaal-Roosen, de Schipper, Vermulst en Janssens (1998) gebruikt. Dit is een Nederlandse verkorte vragenlijst die gebaseerd is op het five factor model van Goldberg (1992). De QBF meet de vijf persoonlijkheidskenmerken extraversie, vriendelijkheid, zorgvuldigheid, emotionele stabiliteit en openheid. De schaal emotionele stabiliteit bestaat uit 6 items (bijvoorbeeld 'prikkelbaar', 'nerveus'). De antwoorden kunnen gegeven worden op een 7-puntsschaal waarbij de antwoorden kunnen variëren van 1=*klopt helemaal niet* tot 7 = *klopt helemaal wel*. De Cronbach's Alpha is .75.

Statistische analyses

Allereerst zijn de participanten die geen complete gegevens hadden verstrekt op alle drie de waves verwijderd uit de steekproef. Daarnaast is gekeken of alle items van de schalen in dezelfde richting stonden en of dat er eventueel nog items omgepooled moesten worden. De schaal emotionele stabiliteit is omgepooled, zodat een hoge score op deze schaal aangeeft dat iemand emotioneel stabiel is en een lage score dat iemand emotioneel instabiel is. De variabele geslacht is gedichotomiseerd (0 = meisje, 1 = jongen). Vervolgens zijn de outliers vervangen door de gemiddelde score + 3 standaarddeviaties en is de data van delinquentie getransformeerd (logtransformatie), omdat deze scheef verdeeld bleek te zijn. Om multicollineariteit te voorkomen zijn de onafhankelijke variabelen psychologische controle en emotionele stabiliteit gecentreerd voordat de interactietermen zijn aangemaakt.

Voor de statische analyses is gebruik gemaakt van SPSS 20.0 (IBM Company, 2011). Allereerst zijn de correlaties tussen de drie variabelen berekend aan de hand van Pearson's correlatiecoëfficiënt om te kijken of deze onderling samenhangen. Aan de hand van een onafhankelijke t-test is gekeken of er verschillen bestonden tussen jongens en meisjes op de afhankelijke variabele delinquentie. Er bleek een significant verschil tussen jongens en meisjes te bestaan ($t(319.70) = 3.32, p < .05$). Derhalve zal deze variabele als controle variabele worden meegenomen als controlevariabele.

Als laatste zal voor ieder meetmoment een multipole regressieanalyse met een interactieterm worden uitgevoerd om te kijken of er een verband bestaat tussen de onafhankelijke variabele ouderlijke psychologische controle op tijdstip 1 en delinquent gedrag op alle drie de tijdstippen en of deze relatie wellicht gemodereerd wordt door emotionele stabiliteit. Om multicollineariteit te voorkomen zijn de onafhankelijke variabelen ouderlijke

psychologische controle en emotionele stabiliteit gecentreerd voordat de interactietermen zijn aangemaakt.

Resultaten

Uit de beschrijvende statistieken blijkt dat adolescenten gemiddeld weinig delinquent gedrag vertonen. Daarnaast vinden de adolescenten dat hun ouders weinig tot gemiddeld psychologische controle toepassen (zie tabel 1). Er bestaat een significante positieve relatie tussen psychologische controle en delinquent gedrag op tijdstip 1, 2 en 3. Emotionele stabiliteit hangt echter niet significant samen met delinquent gedrag (zie tabel 1).

Tabel 1. *Pearson's correlaties, gemiddelde score (M) en standaarddeviatie (SD) van de variabelen delinquentie op tijdstip 1, 2, 3, psychologische controle op tijdstip 1, emotionele stabiliteit op tijdstip 1 en geslacht.*

Variabele	1.	2.	3.	4.	5.	6.	M	SD
1. Delinquentie T1		.57**	.51**	.14**	.07	-.17**	1.15	.05
2. Delinquentie T2	.57**		.60**	.18**	.05	-.23**	1.15	.06
3. Delinquentie T3	.51**	.60**		.15**	.06	-.29**	1.15	.07
4. Psychologische controle	.14**	.18**	.15**		.08	-.18**	2.19	.49
5. Emotionele stabiliteit	.07	.05	.06	.08		-.15**	3.75	.96
6. Geslacht	-.16**	-.23**	-.29**	-.18**	-.15**		0.53	.50

Noot. ** $p < .01$

Uit de multipele regressieanalyse blijkt dat het model, waarin de variabelen geslacht, psychologische controle, emotionele stabiliteit en de interactievariabele ouderlijke psychologische controle * emotionele stabiliteit zijn opgenomen, in zijn geheel een significante voorspeller is voor delinquent gedrag op tijdstip 1 $R^2 = .05$, $F(4, 396) = 4.74$, $p < .01$, op tijdstip 2 $R^2 = 0.8$, $F(4,396) = 8.03$, $p < .01$ en op tijdstip 3 $R^2 = .10$, $F(4,396) = 10.42$, $p < .01$. Het model verklaart 4,6 % van de totale variantie in delinquent gedrag op

tijdstip 1, 7,5 % van de totale variantie in delinquent gedrag op tijdstip 2 en 9,5 % van de totale variantie in delinquent gedrag op tijdstip 3.

Allereerst is de variabele geslacht in het model opgenomen (zie tabel 2). Uit de resultaten blijkt dat er een hoofdeffect bestaat van geslacht op alle drie de meetmomenten, wat inhoudt dat geslacht een significante voorspeller is van delinquent gedrag (bv., T1 $B = -.02$, $p < .05$). Jongens vertonen meer delinquent gedrag dan meisjes. Vervolgens zijn de onafhankelijke variabelen psychologische controle en emotionele stabiliteit opgenomen in het model (zie tabel 2). Wanneer gecontroleerd is voor geslacht is er sprake van een hoofdeffect van ouderlijke psychologische controle op alle drie de meetmomenten wat inhoudt dat psychologische controle delinquent gedrag voorspelt (bv., T1 $B = .01$, $p < .05$). Er blijkt een positief verband te bestaan wat inhoudt dat meer psychologische controle samen gaat met een toename van delinquent gedrag. Als laatste is de interactie term opgenomen in het model om te bekijken of de relatie tussen psychologische controle en delinquent gedrag gemodereerd wordt door emotionele stabiliteit (zie tabel 2). Uit de resultaten blijkt dat er geen sprake is van een interactie effect tussen psychologische controle en emotionele stabiliteit op delinquent gedrag. Dit houdt in dat het verband tussen psychologische controle en delinquent gedrag niet wordt gemodereerd door emotionele stabiliteit van de adolescent.

Tabel 2. *Regressieanalyses van psychologische controle en emotionele stabiliteit op delinquent gedrag op tijdstip 1, 2 en 3*

Parameter	B	SE	β	R ² model	R ² change
Delinquentie T1					
Step 1					
Geslacht	-.015	.005	-.136**	.027	.027
Step 2					
Psychologische controle	.014	.005	.124*	.043	.016

Emotionele stabiliteit	.003	.003	.062		
Step 3					
Psychologische controle *	.005	.005	.050	.046	.002
emotionele stabiliteit					
Delinquentie T2					
Step 1					
Geslacht	-.025	.006	-.196**	.051	.051
Step 2					
Psychologische controle	.020	.006	.154**	.073	.022
Emotionele stabiliteit	.002	.003	.033		
Step 3					
Psychologische controle *	.005	.006	.042	.075	.002
Emotionele stabiliteit					
Delinquentie T3					
Step 1					
Geslacht	-.036	.007	-.270**	.085	.085
Step 2					
Psychologische controle	.014	.007	.102*	.095	.010
Emotionele stabiliteit	.002	.003	.027		
Step 3					
Psychologische controle *	.002	.006	.013	.095	.000
Emotionele stabiliteit					

Noot. * $p < .05$, ** $p < .01$

Conclusie en Discussie

In dit longitudinale onderzoek bestaande uit drie tijdwaves is onderzoek gedaan naar het effect van ouderlijke psychologische controle en emotionele stabiliteit op delinquent gedrag bij adolescenten. De resultaten lieten zien dat psychologische controle een voorspeller is voor delinquent gedrag op alle drie de meetmomenten, wat overeenkomt met de verwachting. Het verband tussen ouderlijke psychologische controle en delinquent gedrag is echter niet afhankelijk van de emotionele stabiliteit van de adolescent.

De bevinding dat psychologische controle een voorspeller is voor delinquent gedrag in de adolescentie is overeenkomstig met de bevindingen van Kemp en collega's (2004). Deze resultaten zijn een goede aanvulling op de bevindingen van Kemp en collega's, omdat er gebruik is gemaakt van langere intervallen tussen de meetmomenten. Daardoor blijkt uit deze studie dat psychologische controle in de vroege adolescentie niet alleen delinquent gedrag in de vroege adolescentie, maar ook in de midden adolescentie voorspelt.

Daarnaast is de bevinding dat het verband tussen psychologische controle en delinquent gedrag in de adolescentie niet afhankelijk is van emotionele stabiliteit inconsistent met de theorie van differentiële ontvankelijkheid (Belsky, 2005). Er bestaat echter een belangrijk methodologisch verschil tussen eerdere studies die zijn gedaan naar differentiële ontvankelijkheid en de huidige studie. Tijdens eerdere onderzoeken naar differentiële ontvankelijkheid is de variabele temperament vaak als moderator gebruikt (bijvoorbeeld Belsky, 1997; Belsky, 1998; Van Aken en Dekovic, 2007). Negatieve emotionele stabiliteit is slechts een subdimensie van temperament (van Aken, 2006) waardoor het mogelijk is dat onderzoek naar het effect van één persoonlijkheidskenmerk te specifiek is.

Een andere verklaring voor het feit dat er geen effect is gevonden van emotionele stabiliteit kan zijn dat er in dit onderzoek gebruik is gemaakt van een normale populatie waarbinnen weinig participanten hoog scoorden op delinquentie en laag scoorden op

emotionele stabiliteit. Wanneer er sprake is van weinig spreiding binnen de scores op de variabelen, wordt de kans op het vinden van een effect verminderd (Grimm, 1993).

Een sterk punt van dit onderzoek is dat er gebruik is gemaakt van longitudinale data van drie tijdwaves, waardoor er iets gezegd kan worden over hoe de relatie tussen delinquent gedrag, psychologische controle en emotionele stabiliteit op verschillende momenten binnen de adolescentie is. Daarnaast kunnen de gevonden verschillen niet toe worden geschreven aan een verschil in samenstelling van de onderzoeksgroep bij op elkaar volgende metingen. Een ander sterk punt van dit onderzoek is dat niet de ouders maar de adolescenten zelf de vragenlijsten over de mate van ouderlijke psychologische controle hebben ingevuld. Hiermee is de kans op het invullen van sociaal wenselijke antwoorden door de ouders voorkomen.

Het onderzoek kent ook een aantal beperkingen. Binnen de steekproef was het grootste deel van de participanten van Nederlandse afkomst, volgden onderwijs op VMBO, HAVO of VWO niveau en zijn opgegroeid in twee-oudergezinnen. Aangezien adolescenten uit gescheiden en samengestelde gezinnen, adolescenten van andere etnische afkomst en adolescenten die een lager opleidingsniveau volgen niet zijn meegenomen in de steekproef, moet enige voorzichtigheid in acht worden genomen met het generaliseren van de bevindingen van deze studie. Een andere beperking van deze studie is dat de statistische analyse is uitgevoerd met SPSS 20.0 (IBM Company, 2011). In SPSS was het niet mogelijk statistische analyses uit te voeren waarbij gebruik gemaakt wordt van een groeimodel, waardoor de ontwikkeling van de samenhang tussen de variabelen niet in kaart kon worden gebracht.

Voor vervolgonderzoek is het van belang een steekproef te nemen waarbinnen meer delinquent gedrag voorkomt. Dit kan bijvoorbeeld gerealiseerd worden door als criteria te stellen dat de adolescent minimaal één keer in aanraking moet zijn geweest met politie of justitie. Daarnaast zal ook gekeken moeten worden wanneer er meerdere

persoonlijkheidskenmerken mee worden genomen, dit wél een effect heeft op het verband tussen psychologische controle en delinquent gedrag.

Literatuurlijst

Aken, C., Junger, M., Verhoeven, M., Aken, M. A. G., & Dekovic, M. (2007). The interactive effects of temperament and maternal parenting on toddlers externalizing behaviours. *Infant and Child Development*, 16, 553-572.

Asseltine, R. (1995). A reconsideration of paternal and peer influences on adolescent deviance. *Journal of Health and Social Behavior*, 36, 103-121.

Barber, B. K. (1996). Parental psychological control: Revisiting a neglected construct. *Child Development*, 6, 329663319.

Barber, B. K. (2002). *Parental psychological control of children and adolescents*. Washington, DC: American Psychological Association.

Barber, B. K., & Harmon, E. L. (2002). Violating the self: parental psychological control of children and adolescence: In B. K. Barber (Ed.), *Intrusive Parenting: How psychological control affects children and adolescents* (pp. 15-52). Washington, DC: American Psychological Association.

Barber, B. K., Maughan, S. L., & Olsen, J. A. (2005). Patterns of parenting across adolescence. *New Directions for Child and Adolescent Development*, 108, 56-66.

Barnes, G. M., Hoffman, J. H., Welte, J. W., Farrell, M. P., & Dintcheff, B. A. (2006). Effects of parental monitoring and peer deviance on substance use and delinquency. *Journal of Marriage and Family*, 68, 1084-1104.

Belsky, J. (1997). Variation in susceptibility to environmental influence: an evolutionary argument. *Psychological Inquiry*, 8, 230-235.

Belsky, J., Hsieh, K., & Crnic, K. (1998). Mothering, fathering, and infant negativity as

- antecedents of boys' externalizing problems and inhibition at age 3 years: Differential susceptibility to rearing experience? *Development and Psychopathology*, *10*, 301-319.
- Belsky, J. (2005). Differential susceptibility to rearing influences: An evolutionary hypothesis and some evidence. In B. Ellis & D. Bjorklund (Eds.), *Origins of the social mind: Evolutionary psychology and child development* (pp. 139-163). New York, NY: Guilford Press.
- Finkenauer, C., Engels, R. C. M. E., Meeus, W., & Oosterwegel, A. (2002). Self and identity in early adolescence. In T. M. Brinthaup & R. P. Lipka (Eds.), *Understanding the self of the early adolescent* (pp. 25-56). State University of New York Press.
- Fruyt, F., de, Bartels, M., Leeuwen, K. G., van, Clercq, B., de, Decuyper, M., & Mervielde, I. (2006). Five types of personality continuity in childhood and adolescence. *Journal of Personality and Social Psychology*, *91*, 538-552.
- Gerris, J. R. M., Houtmans, M. J. M., Kwaaitaal-Roosen, E. M. G., Schipper, J. C., de, Vermulst, A. A., & Janssens, J. M. A. M. (1998). *Parents, adolescents and young adults in Dutch families: A longitudinal study*. Nijmegen: Institute of Family Studies.
- Gray, M. R., & Steinberg, L. (1999). Unpacking authoritative parenting: Reassessing a multidimensional construct. *Journal of Marriage and the Family*, *61*, 574-587.
- Grimm, L. G. (1993). *Statistical Applications for the Behavioral Sciences*. Canada: John Wiley & Sons, Inc.
- Harakeh, Z., Scholte, R. H. J., Vries, H., de, & Engels, R. C. M. E. (2005). Parental rules and communication: Their association with adolescent smoking. *Addiction*, *100*, 862-870.
- Hoeve, M., Dubas, J. S., Eichelsheim, V. I., van der Laan, P. H., Smeenk, W., & Gerris, M. (2009). The relationship between parenting and Delinquency: A Meta-analysis. *Journal of abnormal child psychology*, *37*, 749-775.

- Houtzager, B. & Baerveldt, C. (1999). Just like normal: A social network study of the relation between petty crime and the intimacy of adolescence friendships. *Social Behavior and Personality*, 27, 177-192.
- IBM Company (2011). *Statistical Package for the Social Sciences*, version 20.0.
- Kemp, A. T., Scholte, R. H. J., Overbeek, G., & Engels, R. C. M. E. (2004). Opvoeding, delinquent vrienden en delinquent gedrag van jongeren. *Pedagogiek*, 3, 262-278.
- Larsen, R. J., & Buss, D. M. (2008). *Personality Psychology*. New York: McGraw- Hill.
- Loeber, R. & Farrington, D. P. (2000). Young children who commit crime: Epidemiology, developmental origins, risk factors, early interventions, and policy implications. *Development and Psychopathology*, 12, 737-762.
- Luijpers, E. T. H., Overbeek, G., & Meeus, W. H. J. (2001). *Risicogedrag bij adolescenten. Prevalentie, persistentie en samenhang*. Assen: Van Gorkum.
- Maccoby, E. E., & Martin, J. A. (1983). Socialization in the context of the family: Parentó child interaction. In P. H. Mussen (Ed.). *Handbook of child psychology: Socialization, personality and social development* (pp. 16101). New York: Wiley.
- Quinsey, V. L., Skilling, T. A., Lalumière, M.L. & Craig, W. M. (2004). *Juvenile delinquency: Understanding the origins of individual differences*. Washington, DC: American Psychological Association.
- Rantakillio, P., Myhrman, A., & Koiranen, M. (1995). Juvenile offenders, with special reference to sex differences. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*, 30, 113-120.
- Reitz, E., & Dekovic, M. (2006). De ouder-kindrelatie: wie beïnvloedt wie? *Kind en Adolescent*, 27, 84-99.
- Rovers, B., & Wouters, M. (1996). De nazaten van Pietje Bell. Eerste resultaten van een

zelfrapportage onderzoek naar regelovertreding onder Rotterdamse kinderen.
Tijdschrift voor Criminologie, 38, 1, 21-34.

Steinberg, L., Lamborn, S.D., Darling, N., Mounts, N.S. & Dornbusch, S.M. (1994). Over-time changes in adjustment and competence among adolescents from authoritative, authoritarian, indulgent, and neglectful families. *Child Development*, 65, 754-770.

Weijers, I. & Eliaerts, C. (red) (2008). *Jeugdcriminologie: achtergronden van jeugdcriminaliteit*. Den Haag: Boom Juridische uitgevers.

Wright, J.P. & Cullen, F.T. (2001). Parental efficacy and delinquent behavior: Do control and support matter? *Criminology*, 39, 677-705.